

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОМЕННИХ ІМЕН І ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ**Наталія Булат****THE RELATIONSHIP BETWEEN DOMAIN NAMES AND LITERARY WORKS****Nataliia Bulat**

Анотація. У статті аналізується співвідношення доменних імен і літературних творів. Визначено випадки кумулятивної правової охорони позначень, що відповідають даним об'єктам. Розглянуто її особливості. Обґрунтовано доцільність виділення авторського кіберсквотингу як окремого виду кіберсквотингу. Наголошено на первинності авторських прав щодо прав на доменні імена та неможливості їх порушення.

Ключові слова: доменне ім'я, літературні твори, кумулятивна правова охорона, кіберсквотинг.

Summary. In the contemporary information society, the value of a domain name is growing day by day. Nevertheless, there is still a problem of this object legal protection as legal regulation in a domain name sphere essentially lags from practical needs. Legislation improvement, in its turn, requires an exploration of a domain name from an angle of intellectual property law. In particular, it is important to separate a domain name from contiguous concepts and to analyse its relationship with intellectual property objects. Special attention should be paid to a relationship between a domain name and copyrights objects due to the following. Since an object, which constitutes a result of creative activity, is often registered as a domain name, there is a problem of the cumulative legal protection of such an object as a domain name and a literary work. In addition, a possibility of bad faith registration and using a domain name, which contains a copyright object, is of concern.

The aim of the article is to analyse the relationship between domain names and literary works through an exploration of the cumulative legal protection of the according objects and copyright cybersquatting.

The article presents the analysis of the relationship between domain names and literary works. The cases of cumulative legal protection are determined; its specific is addressed. The feasibility of distinguishing copyright cybersquatting as a separate kind of cybersquatting is justified. It is emphasised that copyright rights are primary to the rights to domain names and may not be violated.

Key words: domain name, literary work, cumulative legal protection, cybersquatting.

Постановка проблеми. Цінність і значущість доменних імен у сучасному інформаційному суспільстві неабияк зросла. Утім наразі питання правової охорони даних об'єктів викликає занепокоєння. Адже правова регламентація відносин у сфері доменних імен суттєво відстає від практичних потреб. Вдосконалення законодавства, у свою чергу, потребує дослідження доменного імені з позиції права інтелектуальної власності. Зокрема, важливо відмежувати доменне ім'я від суміжних понять і проаналізувати його взаємозв'язки з об'єктами права інтелектуальної власності. Особливої уваги у даному контексті заслуговує співвідношення доменного імені з об'єктами авторського права. Так, задля привернення уваги до Інтернет-ресурсу досить часто у якості доменного імені реєструється оригінальне позначення, що є результатом творчої діяльності людини. Така ситуація породжує проблему кумулятивної правової охорони об'єктів як доменних імен і літературних творів. Крім того, викликає занепокоєння можливість недобросовісної реєстрації та використання доменного імені, що містить позначення, яке є об'єктом авторського права (так званого «авторського кіберсквотингу»). Усе це свідчить про певне

перетинання доменних імен і літературних творів, зумовлює необхідність співставлення даних об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема кумулятивної правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності привертала увагу науковців. Так, дослідження М. В. Ус присвячено питанню конкуренції прав інтелектуальної власності. В. Бузанов аналізує кумулятивну правову охорону торговельних марок, Г. Уразова – промислових зразків, А. А. Федоров – дизайнерських рішень.

Разом з тим, питання кумулятивної правової охорони позначень як доменних імен і літературних творів не розглядалося.

Недостатньо дослідженою лишається також проблема недобросовісної реєстрації та використання доменних імен із порушенням авторських прав. Хоча ряд науковців, зокрема Т. Коваленко, Н. Попова, приділяли увагу дослідженню кіберсквотингу, відмежовуючи певні його види, однак авторський кіберсквотинг у літературі не виділявся.

Мета статті. Метою статті є аналіз співвідношення доменних імен і літературних творів крізь призму дослідження кумулятивної правової охорони позначень, що відповідають даним об'єктам, та авторського кіберсквотингу.

Виклад основного матеріалу. Передусім слід визначити, чи можна ототожнювати доменне ім'я із такими об'єктами авторського права, як літературний твір або назва твору, або ж доменне ім'я слід відмежовувати від них і розглядати як самостійний об'єкт.

Окремо варто зауважити, що під час порівняння доменного імені з об'єктами авторського права доречно вести мову не про доменне ім'я як таке, а про його частину – домен, як правило, другого чи третього рівня. Адже якщо реєстрант доменного імені і може певним чином «створити» позначення, що використовується у відповідному домені (зазвичай другого чи третього рівня), то відповідну доменну зону, яку, як правило, позначає домен верхнього рівня чи публічний домен другого рівня, він лише обирає. Задля уникнення подальших термінологічних ускладнень пропонуємо у контексті порівняння доменного імені з об'єктами авторського права застосовувати поняття «доменне ім'я» та «домен» як синоніми, розуміючи під ними передусім ту частину доменного імені, позначення якої безпосередньо конструюється реєстрантом. До того ж синонімічність понять «доменне ім'я» та «домен» обґрунтовують, зокрема, А. Г. Серго та К. І. Гладкая [1, Serho, Hladkaia, 2010, p. 16].

Повертаючись до розгляду можливості ототожнення доменного імені з об'єктами авторського права, варто зазначити наступне. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про авторське право і суміжні права» «частина твору, яка може використовуватися самостійно, у тому числі й оригінальна назва твору, розглядається як твір і охороняється відповідно до цього Закону» [2]. На думку А. Г. Серго, К. І. Гладкої, якщо сайт розглядати як комп'ютерну програму (а остання в Україні охороняється як літературний твір [2]), то розгляд доменного імені у якості назви літературного твору має певне підґрунтя [1, Serho, Hladkaia, 2010, p. 25]. Більше того, не викликає сумнівів, що такі короткі за обсягом твори, як хайку, танка, охороняються авторським правом [1, Serho, Hladkaia, 2010, p. 25]. Адже правовій охороні підлягають «всі твори ... незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети» [2]. Це дає можливість розглядати доменне ім'я безпосередньо у якості літературного твору. Однак твір, для того щоб бути охороноздатним за нормами авторського права, повинен відповідати наступним вимогам: мати творчий характер і бути вираженим в об'єктивній формі [1, Serho, Hladkaia, 2010, p. 25]. І, якщо доменне ім'я можна вважати таким, що виражене в об'єктивній формі, щодо його творчого характеру ситуація не є однозначною. З аналогічним питанням можна зіткнутися, якщо розглядати доменне ім'я не як твір, а як його частину (назву твору). Так, не всяка назва твору підлягає правовій охороні, а лише оригінальна. За позицією Вищого господарського суду України, оригінальною є така назва, що включає самобутні, творчі елементи [3]. Звідси – доменне ім'я може охоронятися як твір (назва твору), тільки якщо воно має творчий характер, є самобутнім та оригінальним. Так, доменне ім'я “shukalka.com.ua” (до речі – реально

існуюче доменне ім'я) можна вважати оригінальним, у той час як "poshuk.com.ua" – ні. Однак, на нашу думку, будь-яке доменне ім'я – результат інтелектуальної діяльності й охоронятися повинно як самостійний об'єкт. У тому ж разі, коли доменне ім'я є оригінальним, мова може йти про так звану «кумулятивну охорону» даного об'єкта і як доменного імені, і як об'єкта авторського права [4, Bulat, 2019, pp. 3-4].

Таким чином, доменне ім'я та літературні твори – самостійні об'єкти, і не кожне доменне ім'я здатне отримати охорону за нормами авторського права. Кумулятивна правова охорона об'єкта як доменного імені та літературного твору виникає лише у тому разі, коли позначення, використовуване у якості доменного імені, є оригінальним, має творчий характер [4, Bulat, 2019, p. 5].

Розглянемо питання кумулятивної правової охорони у даному випадку більш детально. Як відомо, специфіка права інтелектуальної власності полягає у тому, що один і той самий результат інтелектуальної, творчої діяльності може отримувати правову охорону в якості різних об'єктів права інтелектуальної власності [5, Fedorov, 2012, p. 112]. Здатність результатів інтелектуальної, творчої діяльності здобувати охорону в якості різних об'єктів права інтелектуальної власності отримала назву кумулятивної правової охорони [5, Fedorov, 2012, p. 112]. Отже, ознакою кумулятивної правової охорони є можливість одночасного застосування до результатів інтелектуальної, творчої діяльності різних правових інститутів.

Кумулятивна правова охорона виникає завдяки тому, що іноді обсяги понять певних об'єктів права інтелектуальної власності не виключають один одного. І хоча на перший погляд кумулятивна правова охорона має розглядатись у позитивному сенсі, однак таке явище насправді здатне породжувати певні негативні наслідки. Це стосується передусім випадків, коли норми різних інститутів права інтелектуальної власності стосовно одного й того ж об'єкта застосовуються різними особами, зокрема коли виключні права однієї особи на певний об'єкт права інтелектуальної власності перехреснюються з виключними правами іншої особи на цей самий результат інтелектуальної, творчої діяльності, але представлений у якості іншого об'єкта права інтелектуальної власності [5, Fedorov, 2012, p. 114].

Здавалося б, подолання кумулятивної правової охорони шляхом однозначного встановлення того інституту права інтелектуальної власності, який має регулювати той чи інший об'єкт, має сприяти вирішенню даної проблеми. Так, Г. Уразова, досліджуючи проблему «зіткнення» авторських прав і прав на промисловий зразок, аналізує ситуацію, коли автор твору декоративно-прикладного мистецтва може запитувати охорону сукупно чи одночасно як за патентним, так і за авторським правом. «Така система охорони творів декоративно-прикладного мистецтва не надасть можливості уникнути «зіткнення» авторських прав і прав на промисловий зразок, оскільки вони можуть належати різним особам», – зазначає з цього приводу автор [6, Urazova, 2011]. Г. Уразова доходить висновку, що «поєднання у законодавстві України двох вищенаведених форм правової охорони недоречно, оскільки основне завдання об'єктів промислового зразка – визначити зовнішній вигляд промислового виробу... Промисловим зразкам повинна надаватися правова охорона промислової власності» [6, Urazova, 2011]. В. Бузанов, розглядаючи ситуацію державної реєстрації торговельної марки, створеної на основі авторського твору, висловлює думку про те, що «авторське право у такому випадку припиняється – у зв'язку з «відпадинням» об'єкта», адже «інакше ми ризикуємо опинитися у ситуації подвійної правової охорони з цілим клубком юридичних проблем, що навряд чи виправдано економічно» [7, Buzanov, 2004, p. 100].

Однак, на наш погляд, такий шлях призведе до невиправданого звуження наданих законом прав. Так, аналізуючи вищенаведену позицію В. Бузанова, М. Ус зазначає, що позбавлення автора належних йому прав у даному випадку є незрозумілим і нелогічним. Адже результат інтелектуальної, творчої діяльності, зареєстрований у формі торговельної марки, продовжує охоронятися авторським правом [8, Us, 2012, p. 42]. На думку М. В. Ус,

«у разі співпадіння об'єктів авторських прав і засобів індивідуалізації, останні «живуть» своїм життям, а авторські твори – своїм» [8, Us, 2012, р. 42]. Аналогічно науковець розглядає і ситуацію, коли один і той самий об'єкт існує і як промисловий зразок, і як твір з позиції авторського права [8, Us, 2012, р. 42]. «Така подвійна охорона, а точніше – можливість обрання захисного права дозволяє уповноваженій особі якнайшвидше та ефективніше протистояти порушенню своїх прав на обидва співпадаючих об'єкти, тобто протидіяти неправомірній поведінці, яка одночасно порушує права на декілька об'єктів права інтелектуальної власності», – пише М. В. Ус [8, Us, 2012, р. 42]. Аналогічна позиція знайшла своє вираження й у Рекомендаціях щодо вибору способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності, розміщених на офіційному сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. У даних Рекомендаціях, зокрема, зазначається, що «особа, якій належать права на об'єкти, що одночасно можуть охоронятися як об'єкти авторського права і права промислової власності, на власний розсуд, виходячи із своїх прав та інтересів, вибирає способи їх захисту, передбачені законодавством» [9].

Повертаючись безпосередньо до питання кумулятивної правової охорони позначення і як доменного імені, і як об'єкта авторського права, варто зауважити, що виключення можливості правової охорони оригінального позначення у якості будь-якого з перелічених об'єктів буде порушенням чи то авторських прав, чи то прав на доменне ім'я. Таким чином, кумулятивна правова охорона у даному випадку передбачає правову охорону оригінального позначення і як об'єкта авторського права, і як доменного імені [4, Bulat, 2019, р. 4].

Зрештою, аналогічна позиція простежується у Директиві № 98/71/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС про правову охорону промислових зразків, у ст. 17 якої зазначається: «Промисловий зразок, який охороняється правом на промисловий зразок, зареєстрований в або щодо будь-якої держави-члена відповідно до цієї Директиви, повинен також охоронятися за законодавством про авторське право такої держави з дати, коли промисловий зразок створений або зафіксований у будь-якій формі. Ступінь і умови такої охорони, включаючи рівень оригінальності, що вимагається, визначаються кожною державою-членом» [10].

Та разом з тим варто погодитися з висновком А. А. Федорова у тому, що існує певна ієрархія елементів кумулятивної правової охорони [5, Fedorov, 2012, р. 115]. Наприклад, згідно зі ст. 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», не реєструються як знаки позначення, які відтворюють назви відомих в Україні творів науки, літератури і мистецтва або цитати і персонажі з них, твори мистецтва та їх фрагменти без згоди власників авторського права або їх правонаступників [11]. Відповідно до ст. 19 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», свідоцтво може бути визнано у судовому порядку недійсним повністю або частково у разі його видачі внаслідок подання заявки з порушенням прав інших осіб [11]. Аналогічну норму містить і ст. 25 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», згідно з якою патент може бути визнано у судовому порядку недійсним повністю або частково у разі його видачі внаслідок подання заявки з порушенням прав інших осіб [12]. Досліджуючи кумулятивну правову охорону дизайнерських рішень, А. А. Федоров відмічає, що судова практика містить багато прикладів визнання недійсними свідоцтв на торговельні марки та патентів на промислові зразки у зв'язку з порушенням авторського права [5, Fedorov, 2012, р. 115].

Таким чином, необхідно підкреслити, що об'єкти авторського права можуть використовуватися у якості доменного імені лише з дозволу відповідного правоволодільця (виняток – якщо твір перейшов у суспільне надбання) і лише таким чином, щоб не порушувалися особисті немайнові права автора [4, Bulat, 2019, р. 5]. Адже оригінальне позначення у першу чергу породжує авторські права, і вже потім у разі реєстрації доменного імені правоволодільцем або з його дозволу іншою особою виникають права на

доменне ім'я. При цьому права автора є первинними, і їх непорушення є умовою охорони прав на відповідне доменне ім'я.

Із огляду на усе вищезазначене, кумулятивна правова охорона означає можливість одночасного застосування до результатів інтелектуальної, творчої діяльності різних правових інститутів. При цьому правова охорона оригінального позначення у якості доменного імені та об'єкта авторського права повинна мати місце лише у випадку, коли доменне ім'я зареєстроване без порушення авторських прав. Адже, як зазначає А. А. Федоров, «якщо норми кожного з інститутів права інтелектуальної власності будуть узгоджені між собою, негативні наслідки КПО [кумулятивної правової охорони] проявлятися не будуть. Напроти, кумуляція різних засобів правової охорони лише підсилить захищеність РІТД [результатів інтелектуальної, творчої діяльності]» [5, Fedorov, 2012, p. 115].

Не менш важливо при аналізі взаємозв'язку доменних імен та об'єктів авторського права є звернутися до проблеми недобросовісної реєстрації у доменних іменах позначень, що відповідають літературним творам (назвам творів). Дане явище охоплюється поняттям «кіберсквотинг». Так, на нашу думку, кіберсквотинг варто розуміти як порушення прав інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг, комерційні (фірмові) найменування, об'єкти авторського права тощо, а також на самі доменні імена, та порушення прав на ряд інших об'єктів, які не є об'єктами права інтелектуальної власності (наприклад, ім'я фізичної особи), вчинене шляхом недобросовісної реєстрації доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) з охоронюваним об'єктом (його частиною) [13, Bulat, 2018, p. 73]. Залежно від кола позначень, які недобросовісно використовуються кіберсквотерами у доменних іменах, виділяють певні види кіберсквотингу. Так, традиційно у літературі виокремлюється галузевий, брендовий, географічний, іменний кіберсквотинг, тайпосквотинг [14, Kovalenko, 2013, p. 42; 15, Ророва, 2015, pp. 135-136]. Однак, вочевидь, такий перелік не є вичерпним. Із огляду на можливість реєстрації доменного імені, що містить позначення, яке охороняється за нормами авторського права, на нашу думку, обґрунтованим є виділення також авторського кіберсквотингу.

Враховуючи вищенаведене визначення кіберсквотингу, авторський кіберсквотинг можна розглядати як порушення прав інтелектуальної власності на об'єкти авторського права, вчинене шляхом недобросовісної реєстрації доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) із літературним твором, його частиною або оригінальною назвою твору. Як підкреслювалося вище, використання даних об'єктів у доменних іменах можливе лише з дозволу відповідних правоволодільців (виняток – якщо твір перейшов у суспільне надбання) і лише таким чином, щоб не порушувалися особисті немайнові права авторів. Однак у контексті авторського кіберсквотингу окремої уваги потребують також ті випадки, коли у доменному імені використовується частина твору, що сама по собі не є оригінальною, або неоригінальна назва твору. На нашу думку, з огляду на те, що кіберсквотинг загалом та авторський кіберсквотинг зокрема полягає у недобросовісній реєстрації та використанні доменного імені, при вирішенні ситуації, чи є реєстрація доменного імені порушенням авторських прав, на перший план має виходити мета такої реєстрації чи використання. Так, кіберсквотингом можна вважати реєстрацію доменного імені, що містить неоригінальну назву твору (його частину), з метою привернення уваги користувачів до сайту, який насправді жодним чином не стосується даного твору, що вводить в оману користувачів Інтернету [13, Bulat, 2018, p. 77].

Таким чином, об'єкти авторського права щодо доменних імен є первинними, а останні – похідними. Недобросовісне використання у доменних іменах літературних творів, а так само їх частин і назв творів, є порушенням прав інтелектуальної власності.

Висновки. Доменне ім'я не існує ізольовано від інших об'єктів. Його зв'язок із об'єктами авторського права проявляється, з одного боку, у можливості кумулятивної правової охорони відповідних позначень, а з іншого – у проблемі авторського

кіберсквотингу. При цьому варто пам'ятати, що кумулятивна правова охорона позначення як доменного імені та літературного твору виникає лише тоді, коли воно є оригінальним, має творчий характер. Іншою важливою умовою є те, що доменне ім'я має бути зареєстроване без порушення авторських прав. Такий саме підхід, що полягає у первинності об'єктів авторського права щодо доменних імен, дозволяє вирішити проблему авторського кіберсквотингу. Так, порушенням авторських прав є недобросовісна реєстрація та використання доменного імені, що містить позначення, яке відповідає літературному твору (його частині, назві твору). Така позиція цілком узгоджується з існуючою «ієрархією» об'єктів права інтелектуальної власності, дозволяючи забезпечити їх належну правову охорону.

Список використаних джерел:

- [1] Серго А., Гладкая Е. Правовое регулирование доменных имен. *Хозяйство и право. Приложение*. 2010. № 3. 49 с.
- [2] Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р., № 3792-ХІІ (зі зм. та доп. станом на 04.11.2018 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 18.09.2019).
- [3] Постанова Вищого господарського суду України від 24 липня 2007 року у справі № 39/418пд. URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/872438 (дата звернення: 18.09.2019).
- [4] Булат Н. М. Кумулятивна правова охорона позначень як доменних імен і літературних творів. *Перші економіко-правові студії*: Матеріали Науково-практичної конференції молодих вчених «Перші економіко-правові студії» (Одеса, 7 березня 2019 р.). Одеса: Фенікс, 2019. С. 3–5.
- [5] Федоров А. А. Кумулятивна правова охорона дизайнерських рішень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція*. 2012. № 4. С. 112–116.
- [6] Уразова Г. Правова охорона промислових зразків. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2011. № 6 (60).
- [7] Бузанов В. Авторские права на бизнес-символику: варианты в пользу предпринимателей. *Хозяйство и право*. 2004. № 3. С. 99–100.
- [8] Ус М. В. Конкуренція прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 41–44.
- [9] Рекомендації щодо вибору способів правової охорони та захисту прав на об'єкти авторського права і відповідні об'єкти права промислової власності. *Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України*. URL: www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5b4b28d0-3b94-4d69-98a2-2b05947d0629&title=RekomendatsiiSchodoViboruSposobivPravovoiOkhoroniTaZakhistuPravNaObktiAvtorskogoPravaIvidpovidniObktiPravaPromislovoiVlasnosti (дата звернення: 18.09.2019).
- [10] Directive No. 98/71/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 on the legal protection of designs. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/126961> (дата звернення: 18.09.2019).
- [11] Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р., № 3689-ХІІ (зі зм. та доп. станом на 21.05.2015 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 18.09.2019).
- [12] Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р., № 3688-ХІІ (зі зм. та доп. станом на 05.12.2012 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 18.09.2019).
- [13] Булат Н. М. Поняття кіберсквотингу та його види. *Правова держава*. 2018. № 31. С. 72–80.

[14] Коваленко Т. Кіберсквотинг, ринок купівлі та продажу доменів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С. 40–45.

[15] Попова Н. О. Кіберсквотинг як основний вид правопорушень в доменних спорах. *Вітчизняний та світовий досвід правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції*. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2015. С. 134–137.

References:

[1] Serho, A., & Hladkaia, Ye. (2010). Pravovoie rehulirovaniie domennykh imen [Legal regulation of domain names]. *Khoziaistvo i pravo. Prilozheniie – Business and Law*. Annex, 3, 3-49 [in Russian].

[2] Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 # 3792-XII "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" [Law of Ukraine of December 23, 1993, # 3792-XII "On Copyright and Related Rights"]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> [in Ukrainian].

[3] Postanova Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 24 lypnia 2007 roku u spravi # 39/418pd. [The Resolution of the High Commercial Court of Ukraine of 24 July 2007 in case # 39/418pd]. *www.reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from www.reyestr.court.gov.ua/Review/872438 [in Ukrainian].

[4] Bulat, N.M. (2019). Kumuliatyvna pravova okhorona poznachen yak domennykh imen i literaturnykh tvoriv [Cumulative legal protection of signs as domain names and literary works]. Proceedings from *The first economic and legal studios: Naukovo-praktychna konferentsiia (7 bereznia 2019 roku) – Scientific and Practical Conference*. (pp. 3-50). Odesa: Feniks [in Ukrainian].

[5] Fedorov, A.A. (2012). Kumuliatyvna pravova okhorona dyzainerskykh rishen [Cumulative legal protection of design decisions]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: yurysprudentsiia – International Humanitarian University Herald. Jurisprudence*, 4, 112-116 [in Ukrainian].

[6] Urazova, H. (2011). Pravova okhorona promyslovykh zrazkiv [Legal protection of industrial designs]. *Mala entsyklopediia notariusa – Small Encyclopedia for a Notary*, 6(60) [in Ukrainian].

[7] Buzanov, V. (2004). Avtorskiie prava na biznes-simvoliku: varianty v polzu predprinimatelei [Copyrights to business-symbolism: options in favour of entrepreneurs]. *Khoziaistvo i parvo – Business and Law*, 3, 99-100 [in Russian].

[8] Us, M.V. (2012). Konkurentsiiia prav intelektualnoi vlasnosti [Competition of intellectual property rights]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 12, 41-44 [in Ukrainian].

[9] Rekomendatsii shchodo vyboru sposobiv pravovoi okhorony ta zakhystu prav na obiekty avtorskoho prava i vidpovidni obiekty prava promyslovoi vlasnosti [Recommendations for choosing options of legal protection of rights to copyright objects and relevant industrial property objects]. *www.me.gov.ua*. Retrieved from www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5b4b28d0-3b94-4d69-98a2-2b05947d0629&title=RekomendatsiiSchodoViboruSposobivPravovoiOkhoroniTaZakhistuPravNaObktiAvtorskogoPravaIVidpovidniObktiPravaPromislovoiVlasnosti [in Ukrainian].

[10] Directive No. 98/71/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 on the legal protection of designs. *wipolex.wipo.int*. Retrieved from <https://wipolex.wipo.int/en/text/126961> [in English].

[11] Zakon Ukrainy vid 15.12.1993 # 3689-XII "Pro okhoronu prav na znaky dlia tovariv i posluh" [Law of Ukraine of December 15, 1993 # 3689-XII "On Protection of Rights to Trademarks for Goods and Services"]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> [in Ukrainian].

[12] Zakon Ukrainy vid 15.12.1993, # 3688-XII "Pro okhoronu prav na promyslovi zrazky" [Law of Ukraine of December 12, 1993 # 3688-XII "On Protection of Rights to Industrial Designs"]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> [in Ukrainian].

[13] Bulat, N.M. (2018). Poniattia kiberskvotynhu ta yoho vydy [The concept of a cybersquatting and its kinds]. *Pravova derzhava – Constitutional State*, 31, 72-80 [in Ukrainian].

[14] Kovalenko, T. (2013). Kiberskvotynh, rynek kupivli ta prodazhu domeniv [Cybersquatting, a market of sale of domains]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and Practice of Intellectual Property*, 6, 40-45 [in Ukrainian].

[15] Popova, N.O. (2015). Kiberskvotynh yak osnovnyi vyd pravoporushen v domennykh sporakh [Cybersquatting as the main kind of violations in domain name disputes]. Proceedings from *National and global experience of legal regulation of relations in an intellectual property sphere: Vseukainska naukovo-praktychna Internet-konferentsiia – All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference*. (pp. 134-137). Cherkasy: Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University [in Ukrainian].

Biography of the author:

Name: Bulat Nataliia.

Academic titles: PhD student.

Organization: Odessa I. I. Mechnikov National University (Odessa, Ukraine).

Personal e-mail: natalia_bulat@ukr.net